

Про «особистісність» та «організаційність» немайнових прав учасників господарських товариств

У статті розглянуті питання з'ясування правової природи та характеристики немайнових корпоративних прав. Запропоновано розмежовувати цивільні відносини за особистісним критерієм – на особисті та неособисті; за майновим критерієм – на майнові і немайнові. Існує потреба у виділенні в окрему групу цивільних відносин немайнових корпоративних відносин, зміст яких становлять немайнові права учасників господарських товариств. При цьому учасник не володіє «особистими немайновими правами», а для позначення групи прав, які йому належать нарівні з майновими, коректно вживати поняття «немайнові права».

Ключові слова: господарське товариство, права учасників, учасник товариства, акціонер, немайнові корпоративні права.

Постановка наукової проблеми та її значення. Права, які мають учасники корпоративних відносин та які не врегульовані у ЦК України як цивільно-правові, стикаються із застосуванням у цьому кодексі терміном «право участі». Передусім звертає на себе увагу те, що у ст. 100 вказаного Кодексу йдеться про право участі у товаристві, а не в будь-якій юридичній особі, тобто це право мають учасники (акціонери) товариств і не мають засновники установ. У руслі наведеного неоднозначно сприймається позначення в ст. 100 ЦК України права участі у товаристві як особистого немайнового права. Вважаємо, що такий юридичний прийом застосовано з метою підкреслення значущості для його носія зв'язку з юридичною особою (участі у ній) і наголошенні на тому, що, по суті, цей зв'язок не є матеріальним (майновим), тобто сам по собі він не може бути об'єктом цивільних відносин.

Проте не лише вказана стаття ЦК України вносить певний дисбаланс у правову дійсність. Маємо також і різночитання у правовій доктрині, де існує дискусія з приводу визнання чи заперечення особистої немайнової природи окремих прав учасників господарських товариств, а також – доречність ведення мови про організаційну природу окремих корпоративних прав, що існують паралельно з майновими правами учасників корпоративних організацій.

Метою статті є з'ясування правової природи немайнових прав учасників господарських товариств у контексті положень законодавства та правової доктрини щодо їх особистої немайнової природи та організаційного характеру.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. В юридичній літературі звертається увага на те, що у ст. 100 ЦК України право участі визначається як особисте немайнове право, у той час як воно, по-перше, не є таким за своєю юридичною природою; по-друге, містить у собі інші права як майнового, так і немайнового (але не особистого, а організаційного) характеру [1]. Тобто родове поняття (більш широке) зведене до видового (вужчого) та ще й не зовсім правильно. Насправді ж право участі є комплексним правом, яке саме по собі без своїх складових існувати не може. Воно є симбіозом майнових та немайнових прав і по суті є корпоративним правом. Отже участь у господарському товаристві має прояв у сукупності (системі) вказаних прав учасників господарських товариств.

Виходячи з того, що участь у товаристві може бути майною і немайною, залежно від виду участі, виникають різні корпоративні права. Залежно від наявності (відсутності) економічного змісту права акціонерів можна поділити на майнові (право на дивіденд, право на отримання майна під час ліквідації товариства, переважні права, право на викуп акцій тощо) та немайнові (право на участь в управлінні, право на інформацію та ін.) [2, с. 315]. Це зумовлює складний характер зазначених прав, які складаються з певного набору «елементарних» прав. Ця властивість корпоративних прав має прояв у їхній назві, в якій вживається множина. З виключно дослідницької (наукової) позиції в широті та розрізненості тих життєвих проявів, які отримує предмет наукового вивчення, немає нічого суперечливого. Застосування аналітичного (наукового) методу необоротно призведе до «розщеплення» фактичних відносин на такі «елементарні частини», зв'язки яких і дадуть ту їх

різноманітність, яка доволі сильно бентежить прагматичний погляд. Саме ці «елементарні частини» і є предметом наукового вивчення.

Особливе значення, що надається ЦК України категорії «немайнові права», внаслідок якого вони ототожнюються з особистими немайновими правами, не має призводити до відмови від вживання відповідного позначення стосовно таких прав, як право на участь в управлінні діяльністю господарського товариства та право на інформацію про діяльність товариства.

Немайнові корпоративні права учасників (акціонерів) господарських товариств окрім їхнього основного призначення – опосередкування немайнової участі у діяльності господарського товариства, є гарантією дотримання майнових прав вказаних осіб. Звертається увага на тісний зв'язок права на участь в управлінні товариством з майновими правами [3, с. 8]. Це обумовлено тим, що управління покликане вирішити основне завдання: так організувати діяльність, аби товариство ефективно здійснювало свої повноваження власника, прибутково діяло і тим самим забезпечувало прибутковість майнових прав учасників (акціонерів). Отже, доцільно визнати факт існування немайнових прав, що не мають особистого характеру.

На думку М. М. Агаркова тісний зв'язок (права) з особистістю (належність права до числа особистих) і «немайновий характер» (належність права до числа немайнових) – це дві різні характеристики суб'єктивного права [4, с. 136–142]. Як наслідок, В. А. Белов, підсумовуючи зазначене вище, зауважує, що суб'єктивне право є особистим, якщо воно має своїм об'єктом блага, що характеризують суб'єкта як особистість (індивідуальність) і тому від нього не можуть бути відокремлені; немайновим – якщо воно не може бути включене до активу (майна) свого носія, тобто не служить справі безпосереднього задоволення його майнових інтересів [5, с. 620].

Справа у тому, що у сучасній науковій та навчальній літературі категорія «особисте немайнове право» зазвичай набуває різноманітного тлумачення. Права мають назву особистих від того, що їх об'єкти нерозривно пов'язані з особистістю їхнього володільця, а такі об'єкти мають неодмінно немайнову природу, тобто відносяться до категорії нематеріальних благ. Прикметник «немайнові» у такому тлумаченні постає синонімом прикметника «особисті»; на цій підставі права особисті зазвичай і називають особистими немайновими, а іноді навіть і просто немайновими правами. Продовжуючи власну думку, В. А. Белов зазначає, що сьогодні ми маємо аж три взаємозамінних терміни, які використовуються для позначення одного й того ж поняття: якщо назвати права «особистими», чи «немайновими», чи «особистими немайновими» – одне й те саме [5, с. 627–628]. При цьому той факт, що у дійсності «особисте» ніяк не тотожне «немайновому» і, як наслідок, поділ суб'єктивних прав з найменуванням «особисті немайнові» виділяється все ж таки не за одним, а за двома критеріями – об'єктом (метою) і характером інтересу, що задовольняється, – сьогодні практично нікого чомусь не бентежить. У результаті створюється група суб'єктивних цивільних прав, окремі види яких «втискаються» в неї з великою складністю, а інші зовсім «не поміщаються». Можливо, для якої-небудь достатньо вузької, спеціалізованої мети виділення такого поняття дійсно є доцільним. Однак зрозумілим є і те, що воно утворюється шляхом накладення між собою двох понять більш високого рівня – прав особистих та прав немайнових. Це означає, що наука цивільного права не може звільнити себе від необхідності дослідження кожного з них.

Однак всі права учасників (акціонерів) безпосередньо або опосередковано пов'язані з майном. Право на участь в управлінні господарським товариством є цінним для учасника (акціонера) не саме по собі, а завдяки можливості визначення його діяльності й отриманню врешті-решт більшого прибутку. Теж саме можна сказати і про право на отримання інформації: учасника (акціонера) цікавлять напрямки його інвестицій, організація та результати інвестиційного процесу стосовно його капіталу.

Аналіз немайнових прав учасника (акціонера) дозволяє окреслити такі висхідні положення: учасник (акціонер) не володіє «особистими немайновими правами»; для позначення групи прав, які йому належать нарівні з майновими, коректно вживати поняття «немайнові права», оскільки під особистими немайновими правами цивільно-правова доктрина розуміє невідчужувані, абсолютні права, що не мають майнового змісту, нерозривно пов'язані з фізичною особою – носієм цих прав. У наш час відповідний підхід отримав закріплення на рівні закону (ст. 269 ЦК України).

Не перешкоджає кваліфікації досліджуваних прав як немайнових і: 1) їх тісний зв'язок з майновими правами, оскільки він не «відміняє» відокремленого, автономного існування права на управління товариством та права на отримання інформації про його діяльність, що має власний зміст, умови і форми здійснення; 2) майновий характер наслідків порушення зазначених прав, оскільки майнові санкції можуть мати місце під час порушення як майнових, так і немайнових прав.

Концепції, в основі яких лежить висновок про немайнову природу окремих прав учасників, є неоднорідними. Розбіжності полягають у:

1) допустимості розгляду «управлінсько-інформаційних» прав як особистих немайнових. Більшість сучасних дослідників дають негативну відповідь на це питання, беручи до уваги можливість відчуження часток (акцій) і неможливість використання прав на управління та отримання інформації для індивідуалізації самої особистості (внаслідок чого складно говорити про права акціонера як про права, що не відокремлюються від особистості їхнього носія);

2) про вплив немайнового характеру деяких прав учасника (акціонера) на сутність корпоративних відносин у цілому: а) на думку деяких вчених немайнова складова не скасовує майнової сутності корпоративних правовідносин; б) для інших авторів немайнова природа прав на управління товариством та отримання інформації про його діяльність є непереборною перешкодою для розгляду корпоративних правовідносин як виключно майнових (і, як правило, єдиних).

А. А. Данельян вважає, що доктрина цивільного права і законодавство під особистими немайновими правами розуміють права, нерозривно пов'язані з особистістю громадянина [6, с. 33]. Такі права не мають майнового змісту, є невідчужуваними і абсолютними правами. Як наслідок вчений приходить до висновку, що будь-якого роду інші відносини необоротно так чи інакше стосуються майна. Його позиція ґрунтується на такому: 1) досліджувані права учасників корпоративної організації є відносними, а не абсолютними (корпоративні відносини оформлюють взаємозв'язки кожного її члена з корпорацією в цілому); 2) права учасників корпорації, на відміну від особистих немайнових прав, є відчужуваними, оскільки з переходом права власності на акцію або частку в статутному капіталі до іншої особи відбувається відповідно перехід і всіх прав до цієї особи.

Таким чином, А. А. Данельян вважає, що для віднесення корпоративних відносин до немайнових немає жодних підстав. Звертаємо увагу на непослідовність у науковій позиції вченого: аналізуючи правову природу корпоративних прав, автор робить висновок про корпоративні відносини, чим зводить нанівець всі свої попередні висновки. Його помилка полягає у тому, що, вказуючи на протиставлення особистих немайнових прав і корпоративних прав, він підміняє окремі поняття. Зокрема, немайнові корпоративні права не характеризують особистість учасника господарського товариства, а вказують на немайновий характер відносин, змістом яких є відповідні досліджувані права.

Крім того, можна констатувати певні умовності у найменуванні та характеристиці немайнових прав як особистих за ЦК України. Немайнова характеристика прав означає відсутність між ними і майновими правами безпосереднього зв'язку. З цього приводу І. В. Спасибо-Фатєєва зазначає, що така стала уява щодо особистих немайнових прав домінує вже тривалий час [7, с. 147]. Відповідно цей аспект потребує детального опрацювання, у зв'язку з чим і виникла потреба у з'ясуванні місця немайнових прав учасників (акціонерів) господарських товариств у системі цивільних прав.

Особисті немайнові та майнові права, поєднуючись у парні категорії, мають власні відмінності, обумовлені різною їх природою. Спірність багатьох характеристик особистих немайнових прав, які вважалися сталими (наприклад, їх невідчужуваність, тісний взаємозв'язок з особою – носієм даного права, відсутність економічного змісту тощо), і деякі далеко не завжди характерні всім особистим немайновим правам, доводить відсутність сенсу в їх протиставленні.

Однак розвиток не лише законодавства, але й суспільного устрою викликав до життя й інші підходи до вивчення немайнових корпоративних прав. У зв'язку з наведеним особливої уваги заслуговує проблема організаційних прав порівняно з немайновими корпоративними правами. Першочергово термін «організаційні відносини» пов'язувався з відносинами між державою та її органами. Між тим повноцінного дослідження окресленої проблематики не існувало і, до речі, не існує до сих пір. А. В. Венедіктов висунув тезу про те, що на підґрунті радянського права спроба персоніфікації органів держави може закінчитися ще меншим успіхом [8, с. 95]. Напевно, з цієї причини вчений відмовляється бачити у таких «організаційно-технічних відносинах» правові відносини.

Дещо пізніше М. М. Агарков використав термін «організаційні відносини» як предмет адміністративного права у тому ж значенні, що й А. В. Венедіктов. При цьому він протипоставив їм майнові відносини, які, на його думку, в першу чергу, складають предмет цивільного права [9, с. 290]. Пропозиція М. М. Агаркова віднайшла свою підтримку у працях С. М. Братуся [10, с. 64]. Важливо звернути увагу на те, що як М. М. Агарков, так і С. М. Братусь, на відміну від А. В. Венедіктова, визнавали існування саме організаційних правовідносин. С. С. Алексєєв, також вважаючи, організаційні правовідносини – тими, які існують у сфері адміністративного права, цілком вірно вказував на такий недолік у концепції М. М. Агаркова як те, що організаційні правовідносини не

мають протиставлятися майновим [11, с. 72]. Поняття «майнових» та «організаційних» правовідносин знаходяться у різних площинах. Виділяючи організаційні відносини, говоримо про відмінність у їхньому змісті, а майнові правовідносини відокремлюються від інших (немайнових) залежно від об'єкта.

Уперше організаційні правовідносини було перенесено у сферу цивільного права О. О. Красавчиковим. Специфіку таких правовідносин вчений вбачав у тому, що вони спрямовані на впорядкування (нормалізацію) інших суспільних відносин, дій їх учасників або формування (реорганізацію, ліквідацію) певного соціального утворення. При цьому вчений у групу організаційних правовідносин поєднує досить різні явища. Про відповідну обставину свідчать види організаційних відносин, які виділяються вченим на організаційно-передумовні, делегуючі, контрольні та інформаційні відносини [12, с. 160–165]. Відповідні відносини об'єктивно існують поруч з майновими й особистими немайновими відносинами і спрямовані на організацію останніх. Відносини, що мають майновий, трудовий та особистий немайновий зміст, автор називав такими, що організуються, оскільки саме на їх впорядкування спрямовані організаційні відносини [13, с. 13].

Під час побудови та дослідження системи організаційних правовідносин доцільно виходити з правової природи відносин, що складають їх основу. З цього приводу В. Ф. Яковлев вказує, що єдність цивільного права як системи визначається єдністю його предмета [14, с. 8]. Однак, якщо б предмет цивільного права був однорідним, то, очевидно, була б відсутня об'єктивна основа для його внутрішньої структури, тобто поділу цивільного права на відповідні інститути. Дійсно, продовжує думку вченого С. Ю. Морозов, організаційні відносини складають предмет цивільного права поряд з майновими, корпоративними й особистими немайновими відносинами [13, с. 34]. Проте однією з основних особливостей цивільно-правових організаційних відносин є те, що вони не можуть існувати окремо від решти вказаних відносин. О. О. Красавчиков зазначав, що організаційно-правові відносини неначе обслуговують інші цивільні відносини, вони не є самоціллю, а є певним організаційно-правовим засобом, що використовується сторонами з метою впорядкування своїх основних (майнових і немайнових) відносин.

Обслуговуючий характер цивільних організаційних відносин не виключає їхньої самостійності. Поряд з речовим, зобов'язальним, корпоративним, спадковим, авторським правом не може існувати підгалузь організаційного права. Не існує також окремо від майнових відносин самих по собі «організаційних» правових інститутів. У той же час організаційні відносини мають специфічні риси, окреслення яких дозволяє не лише відмежувати їх від відповідних майнових, корпоративних та особистих немайнових відносин, але й привести нормативний матеріал у відповідність до врегульованих відносин.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Звертаємо увагу на помилковість у наукових підходах окремих вчених виділення майнових та організаційних корпоративних правовідносин і, відповідно, майнових та організаційних прав. Виходячи із загальних вчень про організаційні правовідносини, варто акцентувати увагу на їх допоміжному характері щодо майнових і немайнових відносин.

Враховуючи підхід, який міститься у ст. 1 ЦК України, необхідно проводити розмежування цивільних відносин за особистісним критерієм – на особисті та неособисті; за майновим критерієм – на майнові і немайнові. З повною впевненістю, приймаючи за основу другий критерій, можемо стверджувати про необхідність виділення в окрему групу цивільних правовідносин немайнових корпоративних правовідносин, основу змісту яких становлять немайнові права учасників (акціонерів) господарських товариств.

Проведений аналіз дозволяє стверджувати наступне: 1) учасник (акціонер) не володіє «особистими немайновими правами»; 2) для позначення групи прав, які йому належать нарівні з майновими, коректно вживати поняття «немайнові права», оскільки під особистими немайновими правами цивільно-правова доктрина розуміє невідчужувані, абсолютні права, що не мають майнового змісту, нерозривно пов'язані з фізичною особою – носієм цих прав.

Джерела та література

1. Спасибо-Фатеева І. В. Проблеми права участі в товаристві / І. В. Спасибо-Фатеева // Юридична газета. – 2005. – № 17.
2. Поваров Ю. С. Акционерное право России : учебник / Ю. С. Поваров. – М.: Высш. образование; Юрайт-Издат, 2009. – 660 с.

3. Кравченко С. С. Юридична природа прав учасників господарських товариств : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / С. С. Кравченко : НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2007. – 18 с.
4. Агарков М. М. Право на имя / М. М. Агарков // Сб. ст. по гражданскому и торговому праву. Памяти проф. Г. Ф. Шершеневича. – М.: Статут, 2005. – С. 136–162.
5. Гражданское право : актуальные проблемы теории и практики / под общ. ред. В. А. Белова. – М. : Юрайт-Издат, 2008. – 993 с.
6. Данельян А. А. Корпорация и корпоративные конфликты / А. А. Данельян. – М.: Издательский дом «Камерон», 2007. – 192 с.
7. Спасибо-Фатеева И. В. Парные права или еще одна попытка разобраться с личными неимущественными правами, сопоставить их с имущественными правами и раскрыть значимость категории «парные права» и их виды / И. В. Спасибо-Фатеева // Личные неимущественные права : проблемы теории и практики применения : сб. ст. и иных материалов / Под ред. Р. А. Стефанчука. – К. : Юринком Интер, 2010. – С. 139–165.
8. Венедиктов А. В. Избранные труды по гражданскому праву: в 2 т. / А. В. Венедиктов. – М. : Статут, 2004. – Т. 1. – 463 с.
9. Агарков М. М. Предмет и система советского гражданского права / М. М. Агарков // Избранные труды по гражданскому праву. В 2-х т. М.: Статут, 2002. – Т. 2. – 452 с.
10. Братусь С. Н. Предмет и система советского гражданского права / С. Н. Братусь. – М. : Гос. изд-во юрид. лит., 1963. – 196 с.
11. Алексеев С. С. Предмет советского социалистического гражданского права / С. С. Алексеев. – Свердловск, 1959. – 336 с.
12. Красавчиков О. А. Гражданские организационно-правовые отношения / О. А. Красавчиков // Антология уральской цивилистики. 1925–1989: сб. ст. – М.: Статут, 2001. – С. 156–165.
13. Морозов С. Ю. Система транспортных организационных договоров / С. Ю. Морозов. – М.: Норма, 2011. – 352 с.
14. Романец Ю. В. Система договоров в гражданском праве России / Ю. В. Романец; вступит. ст. В. Ф. Яковлева. – М.: Юристъ. 2001. – 496 с.

Жорнокуй В. О «личности» и «организационности» неимущественных прав участников хозяйственных обществ. В статье рассмотрены вопросы установления правовой природы и характеристики неимущественных корпоративных прав. Предложено разграничивать гражданские отношения по личностному критерию – на личные и неличные; по имущественному критерию – на имущественные и неимущественные. Существует необходимость в выделении в отдельную группу гражданских отношений неимущественных корпоративных отношений, содержание которых составляют неимущественные права участников хозяйственных обществ. Проведенный анализ позволяет утверждать следующее: 1) участник (акционер) не обладает «личными неимущественными правами»; 2) для обозначения группы прав, которые ему принадлежат наравне с имущественными, корректно употреблять понятие «неимущественные права», поскольку под личными неимущественными правами гражданско-правовая доктрина понимает неотчуждаемые, абсолютные права, не имеют имущественного содержания, неразрывно связанные с физическим лицом - носителем этих прав.

Ключевые слова: хозяйственное общество, права участников, участник общества, акционер, неимущественные корпоративные права.

Zhornokui V. On the «Personal» and «Corporate» Non-Property Rights of the Participants of Business Entities. The paper deals with the determination of the legal nature and characteristic features of the intangible corporate rights. It is suggested to distinguish between the civil relations using two types of criteria: according to the personal criteria these relations may be personal and non-personal; by property criterion – proprietary relationships and non-proprietary ones. There is a need to separate a specific group of civil relations regarding corporate relations, the content of which is determined by non-proprietary rights of the participants of business entities. The analysis suggests the following: 1) the participant (shareholder) does not possess personal «non-property rights»; 2) to designate a group of rights that he (shareholder) owns on a par with proprietary rights, it is correct to use the concept/term of «non-proprietary rights», because the civil legal doctrine interprets the personal non-proprietary rights as inalienable, absolute rights which do not imply any property content and are inseparably associated with an individual - the bearer of these rights.

Key words: business entities, rights of the participants, a member of the company, shareholder, non-proprietary corporate rights.

УДК: 340.12:[342.7-053.13:347.634]

Ю. Коренга

Визначення правового статусу ембріона

Статтю присвячено питанням визначення правового статусу ембріона людини, а саме питання надання йому статусу об'єкта або ж суб'єкта цивільних правовідносин. Здійснюється огляд національних та міжнародних правових актів, що регулюють дані питання та надаються пропозиції щодо їх вдосконалення. Ембріон є об'єктом, що створений в результаті людської діяльності у лабораторних умовах. Отже, лише визнання за ембріонами статусу речі сприятиме врегулюванню їх правового статусу за використанням ЦК України. Власниками ембріону необхідно визначати генетичних батьків, навіть у випадку перенесення такого ембріону в організм сурогатної матері.

Ключові слова: право на життя, правоздатність, ембріон людини, правовий статус ембріона, репродуктивні права людини.

Постановка наукової проблеми та її значення. Актуальність даного дослідження полягає в тому, що у питанні правового статусу ембріона людини відсутнє належне правове регулювання. Нині не існує єдиної точки зору щодо юридичного статусу ембріона ні серед вчених-юристів, ні у нормативних актах міжнародного та національного законодавства. Серед вітчизняних і зарубіжних науковців, які працювали над різними аспектами правового статусу ембріона людини, необхідно назвати Н. Беседкіну, А. В. Майфата, М. М. Малєїну, О. О. Пунду, З. В. Ромовську, Р. О. Стефанчука, К. М. Світньова та інших.

Мета і завдання статті. Метою даного дослідження є аналіз окремих цивільно-правових питань визначення правового статусу ембріона людини, а саме надання йому статусу суб'єкта цивільних прав, наділений відповідною правосуб'єктністю, чи об'єктом – закріпивши таким чином за ембріоном людини статус речі, або ж визначивши його частиною материнського організму, надавши таким чином матері право розпоряджатись ембріоном на власний розсуд.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Для вирішення даного питання необхідно визначити саме поняття ембріона відповідно до вітчизняного законодавства. ЗУ «Про заборону репродуктивного клонування людини», визначає, що ембріон це зародок людини на стадії розвитку до восьми тижнів [1]. Проте даний нормативно-правовий акт не містить чіткої позиції щодо місця ембріона у правовідносинах. Варто відзначити, що існують два основних підходи до визначення правового статусу ембріона. Відповідно до першого підходу вчені наділяють його статусом суб'єкта права, повноправного учасника правовідносин, нарівні з людиною. Зокрема, Л. Ю. Голишева відзначає, що законодавство певних країн містить положення щодо виникнення правосуб'єктності в людського ембріона [2, с. 105–107]. Відповідно до другого підходу ембріон визначається об'єктом права. На сьогодні існують дві відмінні думки вчених-юристів, одні з яких вважають, що ембріон можна віднести до категорії речей, щодо яких може виникати право власності, інші ж відзначають, що ембріон є частиною материнського організму, рівнозначний до органів та клітин останнього. Дану думку підтримує і Роман Андрійович Майданик, який вказує, що ембріон можна розглядати як своєрідний об'єкт договору [3, с. 20].

Також прихильники абсолютистської позиції, які наділяють ембріон статусом суб'єкта право вважають, що людський зародок має властивість відчувати, а тому, наділений найвищим правом – правом на життя та його охорону, тому відповідно, повинен бути захищений від будь-яких посягань на своє життя. Дана позиція виступає в розріз з правом матері на процедуру штучного переривання вагітності, якщо вагітність не перевищує 12 тижнів (ч. 6 ст. 281 ЦК України), а у випадках визначених законодавством при вагітності терміном від 12 до 22 тижнів. Закріплення за ембріоном статусу суб'єкта правовідносин спричинить необхідність заборони процедури штучного переривання вагітності на загальнодержавному рівні. Така заборона може мати як позитивні сторони а саме,